

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar remiss avseende kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign (dnr KN2025/01772)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

LiU välkomnar promemorians ambition att skapa ett nationellt regelverk som möjliggör en effektiv implementering av EU:s ekodesignförordning. Samtidigt bedömer vi att flera centrala delar behöver förtydligas för att säkerställa rättssäkerhet, förutsägbarhet, effektiv tillsyn och rimliga administrativa bördor. I detta remissvar lämnas förbättringsförslag kopplat till ansvarsfördelning, tillsynsmetodik, avgifter, sanktioner, SME-perspektiv, digitala produktpass och myndighetssamordning. Samtliga förslag hänvisar till relevanta avsnitt i promemorian.

Detaljerade synpunkter

1. Förkortning REACH

Referens: Avsnitt 2.3, s. 8;

Direktivet brukar förkortas REACH och inte Reach (på samma sätt som man skriver WEEE och inte Weee).

Referens: Avsnitt 6.1, s.25;

Direktivet brukar förkortas REACH och inte Reach (på samma sätt som man skriver WEEE och inte Weee).

2. Förtydligande om vad som menas med "Utsläppande på marknaden"

Referens: Avsnitt 2.3, s. 9;

Punkt a) börjar så här: "a) primärleverantörers utsläppande på marknaden av kemiska produkter.." Utsläpp kan tolkas som emissioner så vi föreslår att skriva om detta till "a) primärleverantörers släppande av varor på marknaden ..."

Punkt b) börjar så här: "b) utsläppande av varor på marknaden, och.." Samma kommentar gäller även här. Blir det inte lite kaka på kaka som punkt a)?

Se även punkt h) på sidan 11 där det står "h) förbud mot att släppa ut varor på marknaden.." – vilket är lättare att förstå än "primärleverantörers utsläppande på marknaden" som det står om på sidan 9 punkt a) (och b).

Detta bör förtydligas.

3. Hantering av horisontella krav bör beskrivas tydligare

Referens: Avsnitt 4.2, s. 16; Avsnitt 6.1

Horisontella krav såsom reparerbarhet, återvunnet innehåll och informationsflöden kommer att gälla brett. Promemorian bör därför förtydliga att myndigheterna behöver utveckla **gemensamma bedömningsmodeller** och ett **formellt samrådsförfarande** för dessa krav.

LiU föreslår att en gemensam nationell bedömningsmall införs, särskilt för mätning av reparerbarhet, materialsparbarhet och cirkularitet. Dessa mätningar kan baseras på standarder som framtagits inom ISO59000-serien och EN45550-serien.

4. Tillägg av "reparerbarhet"

Referens: Avsnitt 5.1, s. 19

Vid upprepningen av exempel på aspekter bör man lägga till "reparerbarhet" så att meningen blir: "Även aspekter som beständighet, uppgraderbarhet, reparerbarhet och tillförlitlighet har stor betydelse för en hållbar utveckling".

Referens: Avsnitt 6.1, s. 24

Vid upprepningen av exempel bör man lägga till "reparerbarhet" så att meningen blir: "Det gäller till exempel återanvändbarhet, reparerbarhet, materialåtervinningsbarhet, ...".

5. Tillsyn av förbudet mot förstörelse av osålda konsumentprodukter behöver fördjupad reglering

Referens: Avsnitt 6.3, s. 25–26

Promemorian anger att tillsyn ska bedrivas genom dokumentationskontroll, men saknar praktisk vägledning. Vi rekommenderar att promemorian förtydligar:

1. **Vilken dokumentation som ska krävas**, exempelvis loggar över destruktion, avfallsintyg, interna beslut om kassation och dokumentation av alternativa åtgärder som reparation, återtillverkning eller donation.
2. **Hur tillsyn ska ske vid gränsöverskridande avfallstransporter** och vilken roll Tullverket ska spela.
3. **Hur undantag från förbudet ska styrkas** och inom vilken tidsram dokumentation måste kunna uppvisas (förslagsvis fem år).
4. Att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att ta fram **tillsynsvägledning** senast 2026.

Detta skulle öka rättssäkerheten och harmonisera praxis.

6. Avgiftsmodellen för marknads kontroll bör tydliggöras ytterligare

Referens: Avsnitt 6.4, s. 26–28; 21–24 §§ i förordningsförslaget, s. 6–8

Avgiftsmodellen lämnas öppen för myndigheterna att utforma genom föreskrifter, vilket riskerar bristande transparens. Vi föreslår att promemorian anger:

- att avgifter ska vara självkostnadsbaserade,
- att avgifter ska differentieras baserat på risk, produktkategori och företagsstorlek,
- att varje avgiftsföreskrift föregås av konsekvensanalys, samråd med näringslivet och offentlig redovisning.

Det bör även klargöras om avgifter ska tas ut per kontroll, per aktör eller per produktkategori.

7. Komplettera promemorian med preliminära principer för sanktioner

Referens: Avsnitt 7, s. 28–29

Promemorian skjuter på sanktionsfrågan till kommande reformer av miljö sanktionsavgifter. Under tiden råder osäkerhet. Vi föreslår att promemorian anger principer som:

- proportionalitet i förhållande till miljöpåverkan,
- försvårande omständigheter vid uppsåt eller systematiskt missbruk,
- mildrande omständigheter vid självrättelse och frivillig rapportering,
- en tidsplan för när sanktionerna ska utvecklas.

Detta ökar förutsebarheten för företag.

8. Stärk SME-perspektivet och komplettera konsekvensanalysen

Referens: Avsnitt 5.3, s. 20; Avsnitt 9.4.2, s. 33

Promemorian bedömer att befintliga stöd räcker, men ekodesignkraven förväntas påverka SME i hög grad. SME är leverantörer till större företag. Vi föreslår att:

- en **sektorvis SME-konsekvensanalys** tas fram,
- en **statlig SME-helpdesk för ekodesign** inrättas,
- utbildningsinsatser genomförs i samarbete med branschorganisationer.

Detta skulle underlätta implementering och stärka företagens konkurrenskraft.

9. Resursbedömningen för Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen behöver stärkas

Referens: Avsnitt 9.4.1, s. 31–33

Promemorian bedömer att ytterligare resurser inte behövs, vilket förefaller orealistiskt. Ekodesignförordningen är omfattande, och marknadskontrollen kommer växa kontinuerligt. Vi föreslår att promemorian:

- redovisar en uppskattning av antalet delegerade akter till 2030,
- analyserar personalbehov inom juridik, laboratorieverksamhet och digitalisering,
- öppnar för **successiv anslagstilldelning** i takt med att nya krav träder i kraft.

Detta säkerställer långsiktigt hållbar tillsyn.

10. Inrätta en formell nationell samordningsstruktur för ekodesignfrågor

Referens: Avsnitt 6.1 och 9.4.1

Promemorian konstaterar behov av samverkan men saknar strukturella lösningar. Vi föreslår att ett **Nationellt Ekodesignråd** inrättas, under Swedacs samordningsram, med ansvar för:

- gemensam riskanalys,
- marknadskontrollplanering,
- informationsutbyte,
- gemensam tolkning av horisontella krav.

En sådan struktur skulle harmonisera nationell praxis och minska dubbelarbete.

Avslutande synpunkter

LiU stödjer regeringens ambition att säkerställa ett effektivt, ändamålsenligt och rättssäkert nationellt genomförande av EU:s ekodesignförordning. De föreslagna förtydligandena skulle, enligt vår bedömning, öka förutsägbarheten och stärka både företagens och myndigheternas förmåga att leva upp till kraven. Detta är särskilt viktigt eftersom ekodesignförordningen förväntas bli en av de mest omfattande produktregleringarna inom EU det kommande decenniet.

Handläggningen av beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av vicerektor för forskning efter föredragning av professor Mattias Lindahl och professor Erik Sundin vid Linköpings universitet.

Matts Karlsson